

AZ ALKOTMÁNYBÍRÁSKODÁS NYILVÁNOSSÁGA AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN

Alkotmánybírászkodás az Egyesült Államokban

Az alkotmánybírászkodás amerikai modelljének létrejötte több mint száz évvel előzte meg a kontinentális, koncentrált alkotmánybírósági modell kialakulását. A XVIII. század második felében, az alkotmány védelmében írt *The Federalist Papers* egyik szerzője, Anthony Hamilton kifejti, hogy az alkotmánynak mértékadónak kell lennie minden törvény megalkotásánál, és minden olyan esetben, amikor ellentét áll fenn valamilyen törvény és az alkotmány között, az alkotmány felsőbbségének kell érvényesülnie.¹ Az amerikai alkotmánybírászkodás alapjait ilyen előzményeket követően az 1803-as *Marbury vs. Madison*-ügy teremtette meg, melynek során az Amerikai Egyesült Államok Szövetségi Legfelsőbb Bírósága közvetlenül az alkotmány szövege alapján hozta meg ítéletét. A döntést az a felismerés vezette, hogy a bírói hatalom, amely „alkotmányellenesnek” nyilváníthat törvényeket, logikus következménye annak, hogy létezik magasabb rendű írott alkotmány, amely az államot különálló és egyrangú hatalmi ágakra osztja.² A konkrét ügy háttéréül az az 1800-as választás szolgált, amelyet megelőzően a régi adminisztráció, hogy bebetonozza hatalmát, egy sor tisztségviselőt nevezett ki az utolsó pillanatban, amikhez az új elnök, Thomas Jefferson nem járult hozzá. A kinevezések egyik érintettje, William Marbury ezért bírósághoz fordult. John Marshall főbíró vezetésével a testület kimondta, hogy a Legfelsőbb Bíróság nem teheti kötelezővé a kinevezések átadását, mivel az erről rendelkező bírósági döntés alkotmányellenes, és ily módon alkalmazhatatlan. A bíró – az alkotmányra tett esküje alapján – köteles az ítélezése során figyelmen kívül hagyni azt a jogszabályt, amely a szövetségi alkotmánnyal ellentétes.

A *Marbury vs. Madison*-ügyben hozott döntés alapozta meg az USA-ban jelenleg is alkalmazott speciális utólagos normakontrollt, a bírói felülvizsgálat (*judicial review*) intézményét, melynek lényege, hogy az alkotmánybírászkodást a rendes bírósági szervezet végzi. Nem létezik tehát külön alkotmánybíróság, a szövetségi jogszabályok alkotmányellenességének kimondására minden szövetségi és tagállami bíróság jogosult – és egyben köteles is. A jogszabályok bírósági kontrollja meglehetősen rövid idő alatt az alkotmány struktúrájának, a *checks and balances* rendszerének permanens részévé vált.

A szövetségi jogszabályok alkotmányossági felülvizsgálatára ugyanakkor a bíróságoknak csupán az egyedi ügyek kapcsán van lehetőségük, amikor is kötelességük mellőzni azt az általuk alkotmányellenesnek vélt jogszabályt, amit az adott eljárás során alkalmazniuk

¹ Anthony Hamilton, *The Federalist Papers* No. 81., 1788 May 28.

² Matthew Spalding: Az amerikai függetlenségi nyilatkozat és alkotmány alapelvei. *Common Sence Society-Századvég Kiadó*, Budapest 2011. 84-85. oldal

kellene. A bíróságok tehát csupán mellőzik a jogszabály alkalmazását, annak hatályon kívül helyezésére vagy felfüggesztésére nincs lehetőségük. A Legfelsőbb Bíróság emellett csak olyan konkrét ügyekben járhat el, amelyeket már minden jogorvoslati eszköz felhasználásával „végigvittek” a rendes bírósági eljárásokban.

Megállapítható tehát, hogy az 1803-as döntés a hatalmi ágak elválasztása szempontjából paradigmaváltásnak bizonyult. Mára egyértelmű, hogy a kialakult hatalommegosztási modell akadályozza meg többek között azt, hogy a hatalom egy kézben összpontosuljon, és ennek révén az alkotmánybíráskodás a hatalommegosztás egyik legfontosabb letéteményesévé vált.³ Elmondható, ahogyan azt Arend Lijphart is kifejtette összehasonlító elemzésében, hogy az alkotmánybíráskodás léte – még akkor is, ha ez nincs kimondva az alkotmányszövegben – az alkotmány számára egy magasabb státuszt biztosít.⁴

Az Egyesült Államok speciális alkotmánybíráskodási modelljéből, miszerint nem válik el egymástól a rendes bírósági fórum és a normakontrollt is ellátó bírói fórum, az is következik, hogy a testület eljárása szükségszerűen a rendes bíróságok kontradiktórius eljárási rendszerét követi. A következő fejezetekben röviden bemutatásra kerülnek az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának főbb eljárási szabályai, és hogy hogyan valósul meg az alkotmánybíráskodás nyilvánossága, amely az amerikai alkotmányos kultúra egyik zászlóshajója. A rendszer működését a közelmúlt egyik nagy érdeklődést kiváltó döntésén keresztül mutatjuk be.

A Legfelsőbb Bíróság működésének alapvető szabályai

A Legfelsőbb Bíróság éves ülészaka a bíróság eljárásrendjének értelmében október első hétfőjén kezdődik, és június végéig vagy július elejéig tart.⁵ Az ülészak kéthetes ciklusokra oszlik. A Legfelsőbb Bírósághoz fellebbezni lehet egyfelől a szövetségi fellebbviteli bíróságok döntései ellen, illetve abban az esetben, ha az érintett a tagállami jogorvoslati lehetőségeket már kimerítette, de az alapul fekvő konkrét ügyben alkotmányossági kérdés merült fel. Az eljárási szabályzat 11. cikke alapján még a szövetségi fellebbviteli bíróság ítélethozatala előtt is lehet kérelemmel fordulni a Legfelsőbb Bírósághoz, de csak abban az esetben, ha az ügyben olyan fontos közérdek jelenik meg, ami a Legfelsőbb Bíróság döntését igényli. A Legfelsőbb Bíróság ugyanakkor nemcsak fellebbviteli fórumként működik, hanem minden olyan ügyben eljár, ahol nagykövet vagy konzul, illetve valamely állam a peres fél.

A Legfelsőbb Bíróság nem köteles egyetlen kérelmet sem tárgyalni, diszkrecionális jogköre eldönteni, hogy milyen ügyeket fogad be. Évente mintegy 5-6 ezer kérelem érkezik a bírósághoz, amelyekből átlagosan 80-100 ügy érdemi elbírálására kerül sor. Azt, hogy mely ügyeket tárgyalja a bíróság, a bírák teljes ülésén dől el. Ahhoz, hogy egy kérelmet tárgyaljon a bíróság, legalább négy bíró szavazata szükséges. Azokat a kérelmeket, amelyeket egy bíró

³ Paczolay Péter: Alkotmánybíráskodás a politika és a jog határán. in: Alkotmánybíráskodás - alkotmányértelmezés. Budapest, 1995. 15-16. oldal

⁴ Arend Lijphart: Patterns of democracy. Yale University Press. New Haven and London 1999. 223. oldal

⁵ Rules of the Supreme Court of the United States (elfogadva 2010. január 2-án)

se javasol, automatikusan elutasítják. A bíróság az elutasító határozatban nem köteles az elutasítás indokát megjelölni.

Miután a bíróság döntött arról, hogy befogad egy kérelmet, felhívja a feleket, hogy terjesszék elő álláspontjukat az adott ügygel kapcsolatban. Ez idő alatt magánszemélyek és érdekelt csoportok kérhetik, hogy beavatkozóként (*amicus curiae*) részt vehessenek az eljárásban. Ennek engedélyezése bizonyos esetektől eltekintve – például, amikor minden fél egyetért – szintén a bíróság diszkrecionális jogkörébe tartozik. A beavatkozók is ugyanúgy előterjeszthetik álláspontjukat az ügygel kapcsolatban, mint felek. Természetesen a nyilatkozatok megtételének pontos tartalmi és formai követelményei vannak.

A nyilatkozatok megtétele után következik a meghallgatás. A nyilvános ülések pontban délelőtt 10 órakor kezdődnek és délután 3 óráig tartanak, déli 12 órától egy óra ebédszünettel megszakítva. Minden félnek maximum 30 perc áll rendelkezésére, hogy előadja az érveit. Mivel az esetek többségében fellebbviteli fórumként jár el a bíróság, a ténykérdések már bizonyítottak, ezért nincs sem esküdszék, sem pedig tanúvallomás. A bíróság kezdeti éveiben nem volt időbeli korlát a felek felszólalásaira, így előfordult, hogy órákig tartott egy-egy felszólalás. Ezért is vált szükségessé az időhatár megszabása. A bíróság előtt csak olyan ügyvédek képviselhetik a feleket, akik legalább három évig valamelyik tagállam legfelsőbb bíróságánál regisztrálva voltak. A felszólalásokat kérdéseivel bármelyik bíró félbeszakíthatja. A bíróságon 1955 óta rögzítik a meghallgatásokat, ráadásul 2010 óta a felvételeket közzé is teszik a Bíróság honlapján.

A meghallgatásokkal kapcsolatban megállapítható, hogy egyes ügyeket a bírák alapvetően a felek írásban benyújtott nyilatkozatai, valamint saját kutatásaik alapján döntenek el. Természetesen a meghallgatásnak a legnagyobb sajtónyilvánosságot kiváltó esetben van igazán jelentősége. A tapasztalatok azt mutatják, hogy bizonyos összetett eseteknél előfordulhat, hogy a meghallgatás megváltoztatja a bíró véleményét.⁶ A meghallgatások után a bírák tanácskozássra ülnek össze, ahol előzetesen állást foglalnak az ügy érdemében. Ezt követően jelölik ki azt a bírót, aki a határozat megszövegezéséért felel. A határozattervezetet belső egyeztetésen köröztetik meg a többi bíró között, akik javaslatokkal látják el a „draftot”. Ez alatt a periódus alatt akár az előzetes állásfoglaláshoz képest eltérő vélemény is kialakulhat. A végeredményként megszülető határozatok mellé a bírák párhuzamos indokolást és különvéleményt is csatolhatnak.

Az Obamacare-ügy és annak tárgyalása

Az egészségügyi rendszer régóta komoly problémát jelent az Egyesült Államokban. A rendszer sajátosságai miatt 2010-es adatok alapján a lakosság közel tíz százalékának egyáltalán nem volt egészségbiztosítása. Az egyéni egészségbiztosítás rendkívül drága az Egyesült Államokban, a legtöbb ember a biztosítását a munkahelye révén kapta – ez azonban nem egyéni biztosítás, így munkahelyváltással vagy állásvesztéssel megszűnt. Gyakori

⁶ Erre utal például Antonin Scalia bíró a vele készült egyik interjúban. (<http://supremecourt.c-span.org/assets/pdf/AScalia.pdf>; 2013. február 4.)

problémát okozott, hogy a biztosítók a szerződő egészségi állapotára hivatkozva megtagadhatták a szerződéskötést.

Az egészségügyi rendszer átalakítása Barack Obama elnök talán egyik legfontosabb kampányígérete volt. Választási programjában egy olyan általános és kötelező biztosítási rendszert szorgalmazott, amely azok számára kínál lehetőségeket, akiknek a munkaadója nem fizeti az egészségügyi ellátás fedezetét vagy nem kapnak állami segílyt.⁷ Obama egészségügyi csomagja a meglévő biztosítottak mellé további 36 millió amerikaira terjeszti ki a betegbiztosítást, amely a következő években (2016-ra) már a lakosság 95-96 százalékának nyújtana ellátást. Ez a reform az elmúlt évtizedek legnagyobb változását jelenti az amerikai egészségügyi politikában.

A 2010-ben elfogadott törvény a betegek védelméről és megfizethető ellátásáról teljes egészében 2014-ben lépne életbe. Annak rendelkezéseit az Egyesült Államok 50 tagállamából 26 megtámadta, és a felperesek között szerepel a Független Üzleti Nemzeti Szövetség és több magánszemély is.⁸ A reformot a demokraták közül sem támogatta mindenki, a republikánus képviselők pedig egyöntetűen ellene szavaztak. A reform ellen benyújtott keresetek közül több is eljutott a Legfelsőbb Bíróság elé. A legnagyobb közfigyelmet a Florida állam által benyújtott kereset kapta, amely a személyes egészségbiztosítás kötelezővé tétele mellett azt is megkérdőjelezte, hogy az állam kötelezhető-e az alacsony jövedelmű személyek és családok ellátását biztosító *Medicaid*-program kiterjesztésére.⁹ Floridához az eljárásban 19 másik állam is csatlakozott.

A Legfelsőbb Bíróság a viták végére a 2012. június 28-án meghozott határozatával tett pontot, melyben szűk többséggel (5-4 arányban) a törvény vitatott elemeinek többségét alkotmányosnak ítélte.¹⁰ A döntés meghozatalához négy különböző pontot kellett külön-külön megvitatniuk a bírácoknak:

1. Jogos-e a törvényről ítélni, úgy hogy még nem lépett hatályba? (befogadhatóság kérdése)
2. Jogszerű-e a kötelező egyéni biztosítás?
3. Amennyiben a kötelező egyéni biztosítást eltörlik, érvényben marad-e az egészségügyi reform-törvény többi része? (elválaszthatóság kérdése)
4. A *Medicaid*-program kiterjesztésére kényszeríti-e a szövetségi állam a tagállamokat az új törvénnyel?¹¹

Az első kérdéssel összefüggésben a szereplők között valódi vita nem volt, mindkét fél számára az volt a cél, hogy a bíróság most, és ne a reform teljes hatálybalépését követően, 2015-ben döntsön az alkotmányosság kérdésében. A kormány képviselőjének az eljárás ezen

⁷ <http://obamacarefacts.com/obamahealthcare-summary.php>; 2013. február 4.

⁸ <http://www.speaker.gov/general/it%E2%80%99s-majority-26-states-challenging-obamacare-law-court>; 2013. február 4.

⁹ <http://www.justice.gov/osg/briefs/2011/2pet/7pet/2011-0398.pet.aa.pdf>; 2013. február 4.

¹⁰ A Legfelsőbb Bíróság döntése itt olvasható: <http://www.supremecourt.gov/opinions/11pdf/11-393c3a2.pdf>; 2013. február 4.

¹¹ <http://www.freedomworks.org/blog/dean-clancy/supreme-court-to-mull-obamacare>; 2013. február 4.

szakaszában – egyezően a felperesi oldallal – nem állt érdekében adónak titulálnia a kötelező egészségbiztosítással összefüggő díjat, ugyanis egy törvényi rendelkezés alapján adót csak akkor lehet bíróságon megtámadni, ha azt már kivetették. Mivel azonban a teljes rendszer hatálybalépésére csupán 2015-től kerül sor, így ha a testület az eljárás ezen szakaszában a törvény hatálya alá tartozó adónak minősítette volna a törvény által meghatározott díjat és bírságot, vissza kellett volna utasítania az ügy befogadását. A jogi bonyodalmat csupán tovább tetézte, hogy az ellátási minimumról szóló vitában viszont a kormányzat arra kényszerült, hogy a szövetségi állam számára az alkotmányban biztosított adóztatási jogra hivatkozással érveljen – a fentiek alapján általa egyébként adónak nem minősített rendszer – alkotmányossága mellett.

A bírósági tárgyalás során a vita legélesebben az alkotmány kereskedelmi záradéka, nem pedig szabadságjogi klauzulák körül bontakozott ki. Az Egyesült Államok föderális alkotmányos berendezkedésében ugyanis döntő jelentősége van annak – ugyanúgy, ahogy ez valamennyi szövetségi állam esetében így van –, hogy a szövetségi szint mely kérdésekben vonhat el hatáskört a tagállami szabályozás szintjéről. Az Egyesült Államok a vita legintenzívebb szakaszán a New Deal óta eltelt időszakban jórészt már túljutott, de egy ilyen fajsúlyos, precedens nélküli kérdésben a felek jól kiszámíthatóan ismét a régi frontokba tömörültek.

A kötelező egészségbiztosítás bevezetését támogatók azzal érveltek, hogy a tagállamok közötti kereskedelem szabályozását lehetővé tevő alkotmányi passzus alapot szolgáltat ahhoz, hogy egy ilyen jelentős gazdasági tevékenységnek minősülő rendszert, mint az egészségbiztosítást, a tagállam alkotmányosan szabályozzon. Az ellenzők pedig tulajdonképpen azt hangsúlyozták, hogy ha a bíróság erre hivatkozással nyitna utat a reformnak, akkor azzal parttalaná tenné a szakasz értelmezési kereteit.

Az 1. kérdés vonatkozásában a bírák végezetül arra hivatkozással döntöttek a befogadás mellett, hogy a törvény maga nem adónak tekinti az intézményt, hanem bírságnak, így módon pedig a befogadhatóságot kizáró törvényi rendelkezés nem alkalmazható. A helyzetet némiképp árnyalja, hogy ezzel párhuzamosan az ügy érdekében a bírák végül nem az ominózus kereskedelmi klauzula alapján minősítették alkotmányosnak a kötelező egészségbiztosítást. A bírák ehelyett úgy döntöttek, hogy mivel a kirótt bírság az alkotmány szempontjából értelmezhető úgy, mintha adóként terhelné az érintetteket, ezért kiterjed rá a Kongresszus alkotmányba foglalt adóztatási joga, és így módon a törvény nem alkotmányellenes. A 4. kérdéssel összefüggésben viszont úgy döntöttek a bírák, hogy a szegények egészségbiztosítási ellátását biztosító *Medicaid*-program tagállami finanszírozásának megnövelése alkotmányellenesen korlátozza a tagállamok mozgásterét.

Az *Obamacare*-ügy tárgyalása nemcsak egy alkotmányjogi, hanem a közvéleményt is fajsúlyosan érintő politikai kérdéssé vált a 2010-ben elfogadott törvény szignózáásától a 2012 márciusára kiírt bírósági tárgyalás kezdetéig. A sajtó már hetekkel az ülésnapok előtt a két egymással szembenálló oldal érveit tárgyalta, meglehetősen szenvedélyes hangvételű szakmai elemzések formájában. Az egészségügyi rendszer támogatóit „*We love Obamacare*

”-el (*Szeretjük az Obamacare-t*) azonosították, míg az ellenzők a „We love the Constitution” (*Szeretjük az alkotmányt*) jeligével szólaltak fel a törvény megsemmisítése mellett.¹² Már március 25-én a Legfelsőbb Bíróság épülete előtt táboroztak több százan, annak érdekében, hogy jó helyük lehessen a következő nap kezdődő tömegdemonstrációk alatt.¹³ Egész napos vitafórumokat tartottak március 26-án, 27-én és 28-án, amíg odabent a bírák meghallgatták a peres feleket.¹⁴

Az első tárgyalási napon a bírák egy formai kérdést vitattak meg:¹⁵ Jogszerű-e az egészségügyi reformról már most döntést hoznia a Legfelsőbb Bíróságnak, annak ellenére, hogy a biztosítások meg nem kötése esetén fizetendő büntetést csak 2015-től kellene befizetnie az állampolgároknak? Ebben a kérdésben – ahogyan azt már tárgyaltuk – mind az elnök, mind az ellenoldal egyetértettek, véleményük szerint nem szabad 2015-ig várni az eljárás megkezdéséig. Más érvekkel alátámasztva ugyan, de mindkét fél támogatta az ügy Legfelsőbb Bíróság általi befogadását. Mivel azonban az ügy 2015-ben történő tárgyalása mellett egyik fél sem érvelt, a bíróság kinevezett egy ügyvédet, hogy vezesse fel az emellett szóló érveket. Ennek a gesztusnak azonban csak szimbolikus értéke volt, ugyanis a bírák már az ügyvéd kezdőbeszéde után minden oldalról támadták álláspontját – annak ellenére, hogy a bíróság kérte fel az érvek bemutatására.¹⁶

Ezen a napon még nem látszódott a tárgyalás tényleges demokratikus funkciója, vagyis az egészségügyi reformmal kapcsolatos alkotmányjogi, szakpolitikai és politikai érvek pontos megvizsgálása és részletekre bontása. A bírák mégis megmutatták, hogy az ezt követő két tárgyalási napon nem számíthat egyik oldal sem a csendes beleegyezésükre. A legfőbb ügyész, Donald B. Verrilli Jr., aki a kormányt képviselte, már első nap önellentmondásba keveredett, amire a bírák rögtön le is csaptak. Mint már fent említettük, azzal érvelt, hogy az egészségbiztosítás megkötésének elmulasztása esetén fizetendő összeg bírság, és nem adó. A második nap azonban arra hivatkozott, hogy a Kongresszus adókiivetési hatásköréből fakadóan is döntött a reform mellett.¹⁷ Kagan és Breyers bírák erre vonatkozó kérdéseikkel olyan nehéz helyzetbe hozták a legfőbb ügyészt, hogy az a tárgyalás egy pontján zavarában azt is kimondta, hogy a biztosítás egy „adó-büntetésre” kötelez.¹⁸

Kötelezővé teheti-e a Kongresszus az egyén számára az egészségbiztosítást, és büntetheti-e azokat, akik elmulasztják ennek megkötését? – ez volt a második nap kérdése, és a

¹² http://www.washingtonpost.com/blogs/post_now/post/at-supreme-court-its-we-love-obamacare-vs-we-love-the-constitution/2012/03/26/gIQARYg1bS_blog.html; 2013. február 4.

¹³ <http://www.nytimes.com/2012/03/26/us/waiting-in-line-to-see-supreme-court-argue-health-law.html>; 2013. február 4.

¹⁴ http://www.nytimes.com/2012/03/25/us/politics/lobby-groups-blanket-supreme-court-on-obama-health-care-plan.html?pagewanted=2&_r=0; 2013. február 4.

¹⁵ Affordable Care Act tárgyalás, 2012. március 26. (<http://www.youtube.com/watch?v=Xr6QfwUY2bU>; 2013. február 4.)

¹⁶ http://www.washingtonpost.com/national/health-science/friend-of-the-court-can-be-a-tough-assignment/2012/03/27/gIQAhRAPfS_story.html; 2013. február 4.

¹⁷ <http://www.nytimes.com/2012/03/27/us/politics/health-act-arguments-open-with-1867-obstacle.html>; 2013. február 4.

¹⁸ <http://thelede.blogs.nytimes.com/2012/03/26/updates-on-the-supreme-court-challenge-to-the-health-care-law/>; 2013. február 4.

tárgyalássorozat legmeghatározóbb állomása.¹⁹ A kormány a híradások és a magyarázatok szerint gyengén képviselte az álláspontját, számos esetben a bírák keresztútjába került védekező félként, nem nyílt tér álláspontjának következetes kifejtését. A tárgyaláson résztvevő szakértők úgy vélték: kérdéseikből és megjegyzéseikből ítélve négy bíró támogathatja a biztosítási kötelezettség életben tartását, hárman egyértelműen ellene voltak, míg Thomas bíró nem szólt hozzá érdemben a vitához. A szakértők Thomas bíró korábbi publikációiból ítélve valószínűsítették, hogy a rendelkezés megsemmisítése mellett teszi majd le a voksát. Ezek alapján mindenki úgy gondolta, hogy a többség kérdésében Kennedy bíró voksa dönt majd. Kennedy bíró a második napon szkeptikus volt mind a kormány, mind az ellenzéki fél érveivel szemben. Látni lehetett, hogy döntését nem az intézkedés konkrét tartalmára, hanem az állam és az egyén viszonyának megváltozására fogja alapozni. A nyilvános meghallgatáson is azt hangsúlyozta, hogy a reform elfogadása esetében fundamentálisan alakulna át a központi hatalom hatásköre az állampolgárokkal szemben.²⁰ Roberts bíró, aki a konzervatív táborba volt sorolható, többször megtámadta a 26 felperes államot képviselő Clement ügyvédet is, ami elvette a felperes ügyvéd mondandójának életét, és ezzel gyengítette támadó helyzetét.²¹ Kennedy bíró talán legkonfrontatívabb mondata a következő volt: „Létrehozhat-e a kormány kereskedelmet, csupán annak érdekében, hogy aztán szabályozza azt?” Míg a legfőbb ügyész védekezni próbált, további két bíró, Robert és Alito párhuzamot vontak az egészségbiztosítás kötésére és a mobiltelefon vásárlására vonatkozó kötelezettség között, ezzel is képletessé téve legfőbb problémájukat, mely szerint a kormány ezzel a lépéssel olyan kötelezettségeket ró az állampolgárokra, amire nem jogosult.²² Scalia bíró hozzászólása, mely szerint ez a törvény egy korlátozott hatalmú kormányzás koncepciójának mond ellent, számos újság címlapján szerepelt a következő napokban.²³

Az utolsó napon a Legfelső Bíróság két témát is tárgyalt.²⁴ Az első az elválaszthatóság kérdése volt. Lehetséges-e, hogy annak ellenére, hogy ha a bíróság a reform kötelező egyéni biztosítás-elemét elutasítja, megtartja a törvény többi részét? A kormány amellet érvelt, hogy az egészségügyi törvény egy olyan komplex rendszer kiépítését teszi lehetővé, ami a kötelező biztosítás nélkül is sokat változtatna a mostani, katasztrófális állapotú egészségügyi rendszeren. Az ellenzéki képviselők szerint a kötelező biztosítás volt a fő eleme az átalakításnak, ha tehát a bírák azt elutasítják, akkor az egész törvényt meg kell semmisíteniük. Alito és Scalia bírák azzal ásták alá a legfőbb ügyész érvelését, hogy feltették a kérdést: vajon megszavazta volna a Kongresszus a törvényt az egészségbiztosítás eleme

¹⁹ Affordable Care Act tárgyalás, 2012. március 27. (<http://www.youtube.com/watch?v=S8jdyHSv50U>; 2013. február 4.)

²⁰ http://www.washingtonpost.com/blogs/plum-line/post/fate-of-mandate-hangs-in-the-balance/2012/03/27/gIQAaBnNeS_blog.html; 2013. február 4.

²¹ http://www.washingtonpost.com/blogs/right-turn/post/the-left-takes-a-drubbing-in-the-supreme-court/2012/03/27/gIQAv0HleS_blog.html; 2013. február 4.

²² http://www.washingtonpost.com/blogs/right-turn/post/the-left-takes-a-drubbing-in-the-supreme-court/2012/03/27/gIQAv0HleS_blog.html; 2013. február 4.

²³ http://www.washingtonpost.com/politics/antonin-scalia-its-supposed-to-be-a-government-of-limited-powers-113/2012/03/27/gIQAOV6VeS_video.html; 2013. február 4.

²⁴ Affordable Care Act tárgyalás, 2012. március 28. (<http://www.youtube.com/watch?v=VCzEht5CT8A>, 2013. február 4.)

nélkül is? Merthogy a kormányzat képviselői pont erre kérik most a Legfelső Bíróságot is.²⁵ A meghallgatásokat követően a jelenlévő szakértők 60-70 százalékos eséllyel Obama fő projektjének bukását prognosztizálták, hiszen a bírák kérdéseiből és megjegyzéseiből nem csak az derült ki, hogy a biztosítás elutasítása esetén az egész törvényre is nemet akarnak mondani, de úgy tűnt, mintha már a biztosítás elutasításának kérdése is eldőlt volna. A többséginek tekintett vélemények szerint a harmadik tárgyalási nap sem az elnök jogi képviselőjének kedvezett, nem tudták meggyőzni sem a bírákat, sem a közönséget. Az utolsó nap második felében a *Medicaid*-el kapcsolatos kérdéseket tárgyalta meg a Bíróság: a Kongresszus azzal, hogy kötelezően kiterjesztette a *Medicaid*-et a tagállamokra, nem avatkozott-e be túlságosan azok autonómiájába? Ennél a pontnál hegyesedett ki a vita arról, hogy milyen következményei lehetnek ennek a döntésnek a tagállam és a szövetségi állam viszonyára. Ha ugyanis engedik, hogy a kormány ilyen mértékben belenyúljon a tagállami kompetenciákba, akkor már nincs határa a kormányzati döntéshozatalnak sem – érvelt az ellenoldal. A tárgyalás ebben a szakaszában elhangzott bírói felszólalások mutatták meg igazán, hogy mely bírák támogatják, és melyek ellenzik az egész törvényt. Főleg Scalia és Alito bírák hangsúlyozták, hogy ezzel mindenféle gátat felszámolnának a végrehajtó hatalom előtt. A kommentárok szerint ezekre az érvekre még a főügyész sem tudott kielégítő választ adni.²⁶

Az események lezárásaként a testület egy közvélemény számára is meglepő ítéletet hozott – és talán meglepő indokolást is talált hozzá. Mindez azonban semmit sem von le abból, hogy ahogyan ez ebből a rövid és vázlatos beszámolóból is látszik, az Egyesült Államok alkotmánybíráskodási rendszere nem a félinformációk és a kiszivárogtatások alapján, zárt ajtók mögött hozza meg döntéseit. A bíróság és a bírák érvelése és világnézete az eljárás során sokszor kerül felszínre, és ily módon sokszor tevékenyen járul hozzá az átlagemberek alkotmányos kultúrájának erősítéséhez, és a számos ország által irigyelt alkotmány-kultusz életben tartásához.

Természetesen egy ilyen eljárás nem kizárólag a magasztos alkotmányosság elveiről szól. Mind a kilenc bíró belekérdezett a fel- és alperes beszédeibe, félbeszakítva, reagálásra kényszerítve őket. A liberális és a konzervatív bírák a pártfogolt, személyes álláspontjaikat képviselő ügyvédeknek kérdeztek alá, míg az ellenvéleményt képviselő oldalt minél kellemetlenebb helyzetbe próbálták hozni. Emellett nemcsak a fel- és alpereseket szólaltatták meg, hanem az ügy kapcsán előzőleg precedens jellegű döntéseket hozott szövetségi és tagállami bíróságokat is. (Ebben az esetben többek között a Tizenegyedik Kerületi Bíróság képviselőit). Az alkotmánybíráskodás egyik demokratikus funkciója a tárgyalás folyamata alatt a nyilvánosság képviselője. Nyilván minden bírónak volt egy kialakulófélben lévő jogi és politikai álláspontja, a testület mégis az eltérő álláspontok ütköztetésének köszönhetően az ügy minden aspektusát körüljárta, ezzel is lehetőséget adva a nyilvánosságnak, hogy teljes képet kapjon a törvény valamennyi részletéről.

²⁵ <http://www.mediaite.com/online/listen-to-day-thre-arguments-in-supreme-court-battle-over-obamacare-2/>; 2013. február 4.

²⁶ <http://theweek.com/article/index/226176/obamacare-on-trial-5-takeaways-from-day-3>; 2013. február 4.

A Legfelsőbb Bíróság olyan funkciót töltött be ezzel, ami – annak ellenére, hogy nem egy közvetlenül a nép által választott testület döntéséről van szó – a demokrácia kiteljesedésének irányába mutatott. A bírák jószerevével felelősségre vonták a végrehajtó hatalmat, és ezzel nyilvánosságot biztosítottak egy az állampolgárok életét alapjaiban érintő kérdés minden részletének és következményének. Az újságok is majdnem kizárólagosan ezzel a kérdéssel foglalkoztak ez alatt a három nap alatt, számos közvélemény-kutatás készült arról, hogy hogyan befolyásolta az érintetteket a tárgyaláson elhangzott érvek. Természetesen fontos volt a törvény tartalma is, de leginkább a szimbolikus funkció, a deliberációs, nyilvános döntéshozatal volt az, amelyik az ügy legfontosabb tanulságát szolgáltatta.